

Касаба уюшмалари –

• Коракалпогистон Республикаси •

Саржисоð

Конференцияда бандлик муаммолари, иш ҳақининг ўз вақтида тўланиши, меҳнат шароитини яхшилаш хусусида амалга оширилган ишлар ҳам кенг таҳлил қилинди.

Кучли жамият сари

(Боши 1-бетда)

Коракалпогистон хукумати, савдо-саноат палатасининг республика бошкормаси билан касаба уюшмалари ўртасидаги имзоланган ҳудудий келишув республиканиг ижтимоий-иктисодий ривожланнишига муносиб ҳисса кўшиди. Ушбу хужжатнинг ижросини таҳкил килганини мизда аҳолининг иш билан бандлиги 2005 йилга нисбатан 6,9 фоизга, ўртача иш ҳаки 4 баробарга ошанини кўриш мумкин, 2009 йилда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш 8,2 фоизга, саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш 3, кишлек хўжалиги маҳсулотлари 7,2, товор алланмаси 16 ҳамда пулли хизмат кўрсатиш 13,6 фоизга кўпайди. Ишлаб чиқариши маҳаллийлаштириш дастури доирасида 5 та лойиҳа амалга оширилди, натижада

маҳаллий маҳсулотлар кўлами йил давомида 10,6 фоизга кўпайди, 9 миллиард сўмлик маҳсулот экспорт қилинди. Иктисолдига жалб қилинган чеълдига инвестицияси миқдори 16,8 фоизга етиб, 2008 йил билан тақослагандага 5 баробар ошиди. Курниш материаллари, озиқ-овқат, енгил саноат ва бошқа тармоқларда 43 та янги ишлаб чиқариш обьекти ишга тушурилди. 29 та обьектда модернизация ва реконструкция ишлари амалга оширилди.

«Бандлик» дастури асосида 48 мингдан зиёд иш ўрини яратилди. Аҳолининг реал даромади бултур 30,7 фоизга кўпайди. Хисобот даврида касаба уюшмалари томонидан шартнома муносабатларни ривожлантириш бора-сида бир катор чоралар кўрилди. Бугун республи-

булган, 2009 йилда бу кўрсаткич 177526 сўмни ташкил қилиди.

Таъкидлаш жоизки, кейинги ийларда иш берувчиликнинг ушбу хужжатга қизиқиши ортмокда. Чунки ижтимоий шервиликни национализмада кўпигина муаммолари, айниқса бандлик, иш ҳаки, меҳнат муҳофазаси масалаларида маъқул ечимларга эга бўлинмоқда.

Айни пайтда жаҳон молиявий-иктисодий инкоризони шароитида жамоа шартномаларига корхоналарни модернизациялаш, замонавий технологияларни кенг кўллаш, энергиядан тежамкорлик билан фойдаланиш, рақобатни ҳуҷайтириш, ички бозорни маҳаллий маҳсулотлар билан бойитиш, маҳаллий ишлаб чиқарувчиларни кўллаб-куватлаш билан боғлиқ шартларни киритиш касаба уюшмалари зинмасидаги вазифаларданdir.

Коракалпогистон касаба уюшмалари томонидан беш йил давомида иш ҳаки, нафака, стипендия, мажбурий ва компенсация тўловларининг ўз вақтида тўланиши бўйича мониторинг олиб борилди, каттый назорат ўрнатилди, — деба кайд этид бирлашма раиси Соғиндиқ Давлатбеков. — Меҳнат ҳақидан қарздорликни бартараф этид бўйича иш берувчилик 384 марта расмий талабнома кўйилди, хокимиёт, суд, прокуратура органларига 142 марта муроқкада килинди. Натижада бир миллиард сўмдан зиёд иш ҳаки ундириб берилди.

Коракалпогистон меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза килиш вазирлиги билан биргаликда қабул қилинган меҳнат бозори ва аҳолини иш билан таъминлаш бўйича кўшима дастур асосидан ташкилий-хукукий базани яратиш, ишга кобилиятига ёшлар, кўп болали аёллар, пенсионерлар ва ногиронлар учун иш ўринларини квоталашга йўналтирилган механизмлар амала оширилди. Ушбу чоралар бандлик хизмати ва унинг инфратузилмасини яратиш, иш билан бандликни таъминлаш, ишсизларни имкон дарахасида кискартириш, ижтимоий хизмани куайтириш учун асос бўлди.

Ўзбекистон таъминлантиришинг жаҳон молиявий-иктисодий инкоризонинг олдини олиш ва бартараф қилишда дастурга кўмаклашиш борасида ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгши томонидан катта кўмак берилганини алохида таъкидлаб ўтиш зарур. Кенгаш хотин-қизларни иш билан таъминлаш учун тикувчилик цехи, нонвонхона ва хизмат кўрсатиш шоҳобчаларини бундек килиш маҳсадида кайтариб бермаслик шарти билан ахраттан 20 миллион сўм эвазига Мўйноқ туманида «Орол орувлири» корхонаси ташкил этилиб, 24 нафар

хотин-қиз иш билан таъминланди. Шунингдек, Коракалпогистон касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси маблалари хисобига Элликашга туманида ги «Сарибий» санаториясида ҳамда Тўртук туманидаги «Лочин» болалар оромгоҳи кошида чорчаларни билан шуғулланувчи ёрдамчи хўжаликлар ташкил килинди, 5 киши иш билан таъминланди. Бунинг учун 4 миллион сўм сарфланди.

Мехнатин муҳофаза килиш, уни маблал билан таъминлаш масалалари корхоналарда қабул қилинган жамоа шартномалари орқали ҳал килинмоқда. 2005-2010 йилларда қабул қилинган жамоа шартномалига меҳнатин муҳофаза килишга доир 26781 та банд киритилиб, ижроси учун 4 млрд. 712 млн. 210 минг сўм сарфланган. 2735 та касаба уюшма ташкилотининг меҳнатни муҳофаза килиш борасидаги фаoliyati ўрганилиб, аниланган камчиликларни бартараф қилиш чоралари кўрилди.

Хисобот даврида 13 марта меҳнат муҳофазасига доир ўқув семинария ташкил килинди, уларга 500 дан зиёд фаол жаҳл қилинди.

— Албатта, бўйсаткичлар олдинги йилларга нисбатан яхшиланганни билан ҳали олдимизда қиласидаги ишларимиз кўп, — деди Соғиндиқ Ниетуллаев.

Йилларга берилаеттган ном эзгулика хизмат қилмоқда

Мамлакатимизда йилларга ном берилishi орқали майян соҳа ривожига алохида эътибор каратилиши касаба уюшмалари олдига хам улкан вазифалар кўймоқда.

Коракалпогистонда 2005 — Сихат-саломатлик йилда муҳтож кишиларга жамоа шартномалари орқали 12 495 700 сўм, 2006 — Ҳомийлар ва шифоролар йилда турил брайталлар муносабати билан кам таъминланган оилалар, ёлгиз яшовчilar, ногиронлардан 2995 кишига 26 941 700 сўм, жамоа шартномалари орқали эса 3571 кишига 366 232 000 сўм, 2007 — Ижтимоий химоя йилда 403 338 700 сўм, шундан 362 965 300 сўми корхоналар хисобидан, 2008 — Ёшлар йилда 1103 кишига 81 359 000 сўм, шундан 59 576 000 сўми корхона маблаглари хисобидан, 2009 — Кишлек тараққиёти ва фаронвлиги йилда 3236 кишига 102 904 000 сўмлик маддий ёрдам кўрсатилиди.

— Бундан ташкил, 2007-2008 йилларда тармоқ касаба уюшмалари республика кенгашлари томонидан касаба уюшмалари стендийларни таъсис этилиб, хисобот даврида 130 нафар олий ўқув юрти талабаси ва коллеж ўқувчиликага 58 млн. 286 минг сўм миқдорида стендийларни берилди. Айни пайтда таълим ва фан, соглини саклаш ходимлари касаба уюшмалари республика кенгашлари томонидан ташкил килинган стендийлардан кам таъминланган оила фарзандлари бўлган талаба ва ўқувчilar фойдаланмоқда. Ёкилий-энергетика, алоқа ва бошқа тармоқ корхоналаридаги ишловчilarнинг олий ўқув юртида таҳсил оләйтган фарзандларни учун контракт пулнинг бир қисмини тўлаб бериси йўйилган, — деди бирлашма раиси.

Хукуқий химоячи

Касаба уюшмаларининг асосий вазифаларидан бирни аъзоларни хукукий жihatдан химоя килиши. Коракалпогистонда бу борада хам саломлики ишлар амалга ошириб келинмоқда.

Хисобот даврида бирлашмага фуқаролардан 409 та ёзма, 904 та оғзаки ариза ва муроҷаат келиб тушиб, ўз вақтида қонуний асосларда ҳал қилинди. Аризаларнинг 19 фоизи ишловчи билан қонун таълабларига зид равишда штат кискартиришиши орқали меҳнат шартномасини бекор килиши, 20 фоизи баҳтаси ходиси оқибатидаги саломатликка етказилган зарарни ундириши, 18 фоизи иш ҳаки, мукофотлаш, меҳнат нормалари, иш ва дам олиш соатлари, аёллар

Касаба уюшмалари хар доим аъзолар саломатлигини муҳофаза килишга алохида эътибор каратиб келмоқда. Коракалпогистонда хисобот даврида санаторий ва профилакторийларда 9257 киши соғломлаштирилиб, бунинг учун 1 млрд 760 млн сўмдан ортиқ маблаг сарфланди. Шунингдек, республикадаги болалар оромгоҳларда 16144 бола соғломлаштирили.

Туман бойлик

ошириш институти санаторий-профилакторийсида бепул согломлаштирилди.

Болаларни Тошкент шаҳри ва вилоятидаги оромгоҳларда дам олдирилиши анъанага айланиб бормоқда. Ўтган йиллар давомида 10750 нафар коракалпогистонлик балар шундай имкониятдан фойдаланди. Уларнинг 600 нафари Ҳўжайли меҳрибонлик уйн тарбияланувчilari, 225 нафари чёрнобилчilar, 225 таси афғон уруши қатнашчilarининг фарзандлариди.

Аъзолар саломатлигини муҳофаза килишда спортнинг аҳамияти катта. Касаба уюшмалари жисмоний тарбия ва

спорти жамияти томонидан ўтган даврда 1 нафар ҳалқaro тоифадаги спорт устаси, 2 нафар спорт устаси, 13 та спорт усталигига номзод, 79 нафар турли разрядли спортичлар етиширилди. Жамият спорт мактаби тарбияланувчilari турли ҳалқaro, республика турнирларида иштирик этиб, совринли ўринларни эгаламодди.

Аъзоларни спортуга кенг жалб қилиш маҳсадида мусобақалар уюштириш ҳам анъанага айланган. Бундан ташкари корхона ва ташкилотларда ишчиларнинг спорт билан шуғулланishi учун шоҳро иштирик этиб, совринли ўринларни яхшилаш чоралари кўрилаётir.

Сафимиз кенгаймоқда

2005 йил билан тақослагандага эса 655 тага кўпайган. Бу надавлат сектори корхоналаридаги янги касаба уюшма ташкилотларини ишлаб қилиши ишловчilarни аъзоликка жалб қилиш бўйича амалга оширилаеттган ишлар туфайлидир. 2007 йилдан бўён надавлат секторидаги 119 та корхонада касаба уюшма ташкилоти тузилди, 10314 киши аъзоликка жалб этилди.

Бирлашма пленум ва ҳайъат мажлисликага олий ўқувчиликага 361 ташкилотда хисобат-сайлов йигилиши, 361 ташкилотда хисобат-сайлов конференцияси ўтиклиб, уларда 355 мингдан зиёд касаба уюшма аъзоси иштирик этиди.

— Хисобат-сайловларда хисобот даврида амалга оширилган ишлар, олдимизда турган вазифалар таҳлил қилинди, касаба уюшмалари ўтасидаги имзоладиган жамоа шартномаларининг тўлиқ бажарлиги эришиш, бу ҳақда иш берувчilarнинг жамоага мунтазам хисоб бериси боришини ишларни ташкилотларда олини олдини олишни оширишни таъминлаш, иш ўринларни яхшилаш чоралари кўрилаётir.

Бирлашма пленум ва ҳайъат мажлисликага олий ўқувчиликага 361 ташкилотда хисобат-сайлов конференцияси ўтиклиб, уларда 355 мингдан зиёд касаба уюшма аъзоси иштирик этиди.

— Хисобат-сайловларда хисобот даврида амалга оширилган ишлар, олдимизда турган вазифалар таҳлил қилинди, касаба уюшмалари ўтасидаги имзоладиган жамоа шартномаларининг тўлиқ бажарлиги эришиш, бу ҳақда иш берувчilarнинг жамоага мунтазам хисоб бериси боришини ишларни ташкилотларда олини олишни оширишни таъминлаш, иш ўринларни яхшилаш чоралари кўрилаётir.

Бирлашма пленумида касаба уюшмалари ўтасидаги имзоладиган жамоа шартномаларининг тўлиқ бажарлиги эришиш, бу ҳақда иш берувчilarнинг жамоага мунтазам хисоб бериси боришини ишларни ташкилотларда олини олишни оширишни таъминлаш, иш ўринларни яхшилаш чоралари кўрилаётir.

Музокарада сўзга чиқсан соғини саклаш ходимлари касаба уюшмалари Соғиндиқ Лиза Бойбусинова, аргосанот мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Нукус туман кенгаши раиси Елмурат Жақсимов, «Қоракалпокфуқароқурлиш» МЧК ишлаб чиқарни бўлими булиши Гулбаҳор Матмуродова, Нукус давлат университети талабаси, касаба уюшма стендийлари Манзура Байдулаева ва бошқалар бирлашманинг хисобот давридаги фаолиятини конфедератларни деб топдилди.

Делегатлар бир овоздан музокара га чиқувчilarни кўллаб-куватлашиди.

Бирлашма раиси Соғиндиқ Ниетуллаев касаба уюшмалари биринчи профессори, улкан давлат ва жамоат арбоби, хассос широқ сифатида нафакат касаба уюшмалари олидаги долзэрз вазифаларни таҳлил қилирди. Конференцияда Ҳўжайли маддиларидан олидаги долзэрз вазифаларни таҳлил қилирди. Конференцияда Ҳўжайли маддиларидан олидаги долзэрз вазифаларни таҳлил қилирди.

